

Hägerstens Hembygdsförening

Det vi bygger idag är framtidens hembygd. Vi värnar om Hägerstens kulturmiljö och unika kvaliteter som en grund för ett gott liv och en hållbar stadsutveckling med ett särskilt fokus på barns uppväxtmiljö.

2025-03-31

Till stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Synpunkter på Program för Södertäljevägen – samrådshandling februari 2025 Dnr 2018-1362

Stockholms stadsbyggnadskontor har utarbetat ett programförslag för stadsutveckling kring Södertäljevägen. Man hänvisar till den övergripande visionen från planprogrammet från 2000 att ”låta innerstaden ta språnget över Årstaviken” men anger att det idag inte handlar om att flytta tullsnittet utan om att bygga samman Södermalm med Liljeholmen, Aspudden och Midsommarkransen till en kontinuerlig stadsväv. Syftet är att utveckla Södertäljevägen till ett urbant och tryggt stadsrum med nya bostäder, arbetsplatser, handel, service och mötesplatser.

Det är positivt och efterlängtat att göra Södertäljevägen till en sammanbindande länk, att våra stadsdelar knyts ihop. Men det handlar lika mycket om en utbyggnad av våra närförorter med sina egna förutsättningar och historia. Blomsterdalen utvidgas och befäster sin roll som park och nya friytor föreslås. Tankarna kring att främja ett levande kulturliv i området med mötesplatser, ateljéer etc. motsvarar också ett stort behov.

Staden önskar nu genom ett samråd identifiera handlingsutrymmet för en fortsatt process. Vi tolkar att frågan handlar om att diskutera vilken stad vi vill ha och inte om en minsta godtagbara standard.

Förslaget överträffar kraftigt innerstadens täthet och innebär ”en för Stockholm oprövad karaktär med relationer mellan gatornas bredder och husens höjder som inte finns idag”. (s 35) Den stad som planeras här blir inte som det Stockholm vi känner. Vi ser med oro på att kvalitetskrav riskerar att bli eftersatta. Särskilt som förslaget trots sin täthet ”saknar den ekonomiska robusthet som krävs för att gå vidare med efterföljande detaljplaner”.

Hägerstens hembygdsförening anser att samma omsorg som legat bakom framväxten av våra stadsdelar i Hägersten måste känneteckna även de stadsrum vi formar idag och att vår historia tas tillvara. Vi anser därför att:

- (1) att den historiska miljön längs gamla landsvägen och runt Liljeholmsberget vidmakthålls, att godsstationen bevaras i sin historiska miljö och ingår i den föreslagna stadsparken vid Liljeholmsbron
- (2) att betongbron från 1909 över järnvägen bevaras vilket ger ytterligare en historisk dimension till miljön och innebär att Blomsterdalen kan utvidgas mot Södertäljevägen.
- (3) att tillräckliga friytor tillkommer som även kompenserar för bristerna i kringliggande stadsdelar

Detta innebär att det föreslagna kontorshuset vid godsstationen utgår, att bergsskärningen vid Liljeholmsberget inte byggs för, att kontorshuset på berget inte rivs, att betongbron över järnvägen inte rivs och att de föreslagna byggnaderna mellan Södertäljevägen och Blomsterdalen inte byggs.

Hembygdsföreningen föreslår att staden i det fortsatta arbetet lyfter fram och utvecklar de historiska miljöerna. Genom att söka andra lösningar, göra andra prioriteringar kan förslagets konstaterade stora negativa påverkan på denna befintliga kulturmiljö undvikas och en attraktiv unik stadsmiljö skapas. Ta språnget tillbaka över Årstaviken mot Södermalm, och inse attraktionskraften i en äldre, gradvis framvuxen stadsmiljö

Hägerstens Hembygdsförening

Det vi bygger idag är framtidens hembygd. Vi värnar om Hägerstens kulturmiljö och unika kvaliteter som en grund för ett gott liv och en hållbar stadsutveckling med ett särskilt fokus på barns uppväxtmiljö.

Ta tillvara kulturmiljöns potential i stadsväven av gammalt och nytt

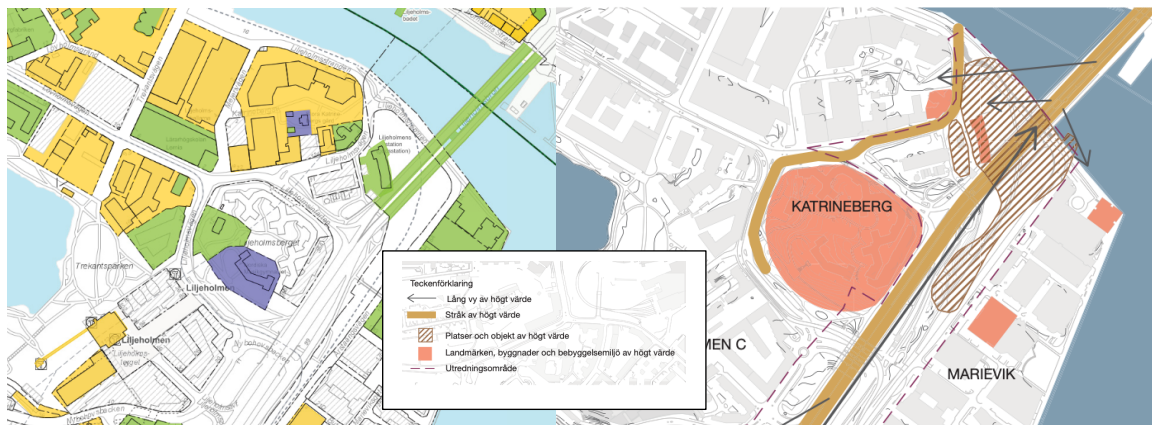
Stadens ambition är att integrera platsens kulturhistoria, att blanda gammalt och nytt i den stadsväv man vill åstadkomma. Förslaget medför trots det stora negativa konsekvenser för kulturmiljön, vilket också konstateras i planeringsunderlaget. Det gamla har fått en alltför undanskymd roll. Låt kulturmiljön vara referensobjekt för den fortsatta planeringen.

Att skapa en stadsmiljö med olika kvaliteter underlättas om det finns fler tydliga tidslager (historiska objekt och miljöer) och lokaler/bostäder från olika tider i olika prislägen. Genom att ta rätt på befintliga byggnader, att inte riva, att återbruka och ta tillvara kan just detta förverkligas. Också ur klimatsynpunkt måste hela miljöer, liksom det material som ingår i dessa miljöer, i ökad utsträckning tas tillvara. Allt annat är ansvarslöst. I Liljeholmen och Årstadal är det mesta rivet, staden har inte råd att låta mer kulturmiljö förstöras och våra områden utarmas.

Ta tillvara den historiska miljön vid Liljeholmsbergt

Miljön vid Liljeholmsbrons fäste och runt Liljeholmsberget har uppmärksammats i planeringsunderlaget som en "historisk miljö" där planförslaget skulle få stora negativa konsekvenser. Den brokiga bebyggelsebilden och oregelbundna planstrukturen är här karaktärsskapande och återspeglar stadsdelens bakgrund som industriförstad och municipalsamhälle.

Här finns just en pusselbit, det där lilla extra som enbart tiden och historien kan skapa och som kan ge staden identitet och spänning. Här finns byggnader kvar som återspeglar stadsdelens bakgrund från lantlig idyll till industriförstad, municipalsamhälle och kommunikationsnod till dagens stadsmiljö: Stora Katrinebergs gård, municipalsamhället, Brännkyrka församlingshem, Liljeholmens folkskola, Liljeholmens godsstation från 1910 ritat av Folke Zettervall. Här gick den ursprungliga Södertäljevägen, här finns rester av den allé som ledde till Liljeholmens världshus. Här på berget finns en tidstypisk bostadsmiljö från slutet av 90-talet med många fina miljöer tex. körsbärstorget.

Klassificeringskarta och Värdekarta ur "Södertäljevägen, del av Liljeholmen, Kulturmiljöanalys" som visar den historiska miljön vid brofästet och Liljeholmsberget.

Denna historiska miljö bär på stora värden som inte tagits tillvara i planförslaget. Här föreslås kontorshus som innebär att platsen mister sitt tidsdjup och därmed sin läsbarhet. Byggnaderna medför att de kulturhistoriska sammanhangen fragmenteras, att historiska byggnadernas närmiljö och roll som landmärken försvagas när de hamnar i skuggan av det nya.

Kontorsbyggnaden nedanför Liljeholmsberget "inkorporerar", lägger beslag på, bergsskärningen vid Södertäljevägen. Den brutala bergskanten är en viktig tidsmarkör för epoken när Södertäljevägen blev en genomfartsled och är ett dramatiskt inslag som berikar stadsmiljön. På bergsskärningen sitter en

Hägerstens Hembygdsförening

Det vi bygger idag är framtidens hembygd. Vi värnar om Hägerstens kulturmiljö och unika kvaliteter som en grund för ett gott liv och en hållbar stadsutveckling med ett särskilt fokus på barns uppväxtmiljö.

galjonsfigur "Fröken Eken" som tillkom under kulturhuvudstadsåret. Hon symboliserar Liljeholmens anknytning till sjöfart. Idén då var att skapa en "kulturpark Liljeholmen" och bland annat försköna promenadstråket mellan Årstaviken och Vinterviken med konstverk av olika slag. En idé som nu skulle kunna tas vidare i Södertäljevägsprojektet.

Kontorsbyggnaden vid godsstationen innebär att två av områdets centrala historiska byggnader – municipalhuset och godsstationen - helt förlorar sitt historiska sammanhang och att delar av godsstationen måste rivras. De är viktiga markörer för Liljeholmen som industriförstad och municipalsamhälle. Municipalhuset, municipalsamhällets utropstecken, förlorar sin dominerande roll i vyn från Liljeholmsbron. Kontorshuset överkragar godsstationen, skärmar av stationen från miljön mot vattnet där järnvägsrälsen ligger kvar. Möjligheten att integrera godsstationen med den planerade parken och miljön under Liljeholmsbron förloras.

Förlusten av platsens kultur- och stadsmiljökvaiteter uppvägs inte av nya kontorslokaler som kan lokaliseras till andra platser.

Brist på friytor i området har blivit en fråga för Södertäljevägen att lösa

Parkmark är idag en bristvara kring Liljeholmen. Pågående planering tillsammans med bygget i Marievik kommer att öka antalet invånare med ca 12 000 personer, samtidigt som ytterst små nya parkytor planeras tillkomma. Istället minskas Trekantsparken av den nya t-banestationen och utvidgningen av Liljeholmens centrum. Bristen på friytor i området som helhet framgår tydligt av planeringsunderlagen liksom hur viktiga de är för att nuvarande och kommande generationers barn ska få en bra och sund uppväxtmiljö.

Programförslaget innebär en angelägen utvidgning av Blomsterdalen och en ny park vid den gamla godsstationen. Därutöver hänvisas till Trekantsparken utanför programområdet. Detta motsvarar inte de behov av 12 nya lekplatser med en yta på minst 0,3-0,5 ha och 2 bollspelsytor på minst 0,05 som listas i friyteanalysen. (s 16) Att slopa kontorshuset vid godsstationen öppnar möjligheten att anlägga en mycket större park. Att slopa byggnaderna mellan Blomsterdalen och Södertäljevägen är ytterligare en möjlighet att tillskapa mer parkyta och att samtidigt ta tillvara den järnvägshistoria som finns här.

Parkmark är en ändlig resurs och i det läget är det viktigt att ta tillvara alla möjligheter till förbättringar som finns. Frågan måste väga extra tungt i analyserna eftersom parkmark är en förutsättning för en god och långsiktig hållbar stadsmiljö.

Att minska Södertäljevägens barriäreffekt är en efterlängtat åtgärd. Inför den fortsatta planeringen av området vill vi framhålla vikten av att skapa bra uppväxtmiljöer för barn och unga, att bevara mer av platsens kulturhistoria och att allmänna platser, parker och torg ska beredas mer plats.

Hägerstens hembygdsförening

Annica Dominius
ordförande

Karin Schibbye
vice ordförande

Kopia till:

- Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
- Bättre stadsdel
- Mitti